

Rune Fardal, studerer psykologi

Personlighetsforstyrrelser med hovedvekt på narsissistisk problematikk i relasjon til barn
<http://www.sakkyndig.com> mail: rune@fardal.no

PAS, Parental Alienation Syndrome, dynamikk

16 Mai, 2013, Oppdatert 16.05.2013

Utskrift : <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/PAS8.pdf>

PAS inntreffer ofte ved skilsmisser der et barn på "parti" med en forelder blir opptatt med overdreven nedvurdering eller ta avstand fra den andre forelder uten at det er noen grunn for det i relasjonen mellom denne forelder og barnet. Barnets en gang kjærlige forhold til denne forelder blir ødelagt grunnet påvirkning fra PAS forelderen.

Denne foreldrefiendtliggjøringen er beskrevet under ulike navn. *SAID* syndrom var Blush og Ross (1986) sitt akronym for anklager om seksovergrep. Jacob og Wallerstein publiserte hva de kalte *Medea Syndrome*. Turkat (1994) beskrev det han kalte "*Divorce related malicious Mother syndrome*". Gjennomgående har de som kritiserer dette syndromet en oppfatning om at dette er negativt for kvinner og således tar avstand fra eller søker eliminere begrepet på ulike måter. Det er imidlertid et faktum at en del barn utvikler denne adferd over tid.

Mange av de trekk man ser hos barn ved seksuelle overgrep finner man også som respons på andre stressorer, inkludert skilsmisse og fravær av far. PAS foreldre påstår ofte at det er den andre forelder som praktiserer PAS, noe som bidrar til forvirring. Det man ser ved slik adferd er **projektiv identifikasjon** i praksis.

PAS er en forstyrrelse i barnet der det blir opptatt med å kritisere og angripe eller holde avstand til den andre forelder. Gardner ser dette som en kombinasjon av PAS forelderens negative påvirkning samt barnets aktivitet. Gardner angir 8 punkter for identifiseringen av PAS adferd:

- 1) Barnet er på linje med den fremmedgjørende forelder i en kampanje for nedvurdering mot målforelder, der barnet aktivt bidrar.
- 2) Rasjonaliseringer for nedvurdering av forelderen er ofte svake, fjollete eller absurd.

- 3) Fiendskapet mot den avviste foreldrene mangler ambivalensen vi ser hos normale
- 4) Barnet hevder at beslutningen om å avvise målforelderen er dets egen, hva Gardner kaller den "*selvstendig tenker*" fenomen.
- 5) Barnet støtter refleksivt den foreldrene som det er i allianse med
- 6) Barnet uttrykker ikke skyld og mangler respekt for de følelser målforelder viser
- 7) Lånte scenarier er til stede, dvs. barnets utsagn reflekterer temaer og terminologi fra PAS forelder.
- 8) Fiendskapet er spredt til den utvidede familie og andre i forbindelse med den forhatte forelder.

Den hjernevaskende komponent i PAS kan være mer eller mindre bevisst fra PAS forelderen. Dvs. deres negative fremstilling av den andre forelder kan skje helt eller delvis ubevisst, for eksempel gjennom primitive forsvarsmekanismer som proaktiv identifikasjon, benektelse osv.

PAS forelderen er den ansvarlige for negativiteten mot målforelderen. Barns avvisende utsagn i slike konflikter bør ikke tolkes bokstavelig, "*face value*", men vurderes for PAS dynamikk.

I milde tilfeller er det noe programmering av barnet, men samvær er ikke alvorlig truet.

Ved moderat PAS er programmeringen av barnet betydelig samtidig som det er alvorlige problemer rundt samvær. Båndet til målforelderen er noenlunde intakt.

Ved alvorlig PAS er hatet fanatisk og barnet kan nekte besøke denne forelder, kan fremsette falske påstander om overgrep og reagerer strekt på å skulle besøke den andre forelder. Mor (oftest) og barnet har et patologisk bånd, ofte bygget på delte *paranoide fantasier* om far. Noen ganger som *folie a deux*, (felles paranoid galskap). Blir slike barn boende med sin PAS forelder vil de utvikle alvorlig psykopatologi og paranoia. Den eneste redningen er å flytte barnet til den normale forelder.

Ofte finner en alvorlige personlighetsforstyrrelser hos PAS foreldre.

Typisk er narsissistisk forstyrrelse. Gardner menet falske anklager om overgrep var et overgrep i seg selv. Når falske anklager fører til permanent ødeleggelse av barnets forhold til målforelderen, kan det være mer skadelig for barnet enn om overgrepet hadde skjedd. PAS foreldre involverer barnet personlig i konflikten. Problemene med å holde en god kontakt med begge foreldre gjør at barn velger side med PAS forelderen som blir sett på som bare god, mot den andre forelder, som blir sett på som bare negativ:

"Du har all skylden for konflikten!"

Denne svarthvit adferd er et utrykk for splitting, et forsvar typisk for narsissistisk problematikk. Kronisk fiendtlighet og langvarige rettsaker bidrar til utviklingen av PAS. Ofte har PAS sine røtter i en av foreldrenes ekstreme *sårbarhet for narsissistisk skade*, tap, aggresjon og kontroll. Disse sårbarheter hindrer en tilfredsstillende tilpasning og forer en endeløs syklus av handling og reaksjon som opprettholder konflikt. Foreldrene er psykologisk verken gift, separert eller skilt. PAS er en strategi om hvem som er bare god og hvem som er bare ond, således typisk for "**splitting**", den svart/hvit tenkning vi ser ved personlighets forstyrrelser.

PAS foreldre som avskjærer barnas kontakt med den andre forelder kan få barna til å tro at den andre forelder ikke bryr seg om dem.

Clawar og Rivlin identifiserte 8 steg i hjernevask prosessen:

- 1) Et tematisk fokus deles av PAS forelderen og barnet. Dette kan knyttes til en mer eller mindre formell ideologi knyttet til familie, religion, eller etnisk opprinnelse.
- 2) En følelse av støtte og tilknytning til PAS forelder er skapt.
- 3) Følelse av sympati for PAS forelder er induisert.
- 4) Barnet begynner å vise tegn til etterlevelse, som uttrykker frykt for å besøke målforelder eller nekte å snakke med denne forelder på telefonen.
- 5) PAS forelder tester barnets lydighet, for eksempel, spør barnet spørsmål etter et besøk og belønner barnet for "riktige" svar.
- 6) PAS forelder tester barnets lojalitet ved å be barnet uttrykke synspunkter og holdninger som tyder på en preferanse for én forelder over den andre.
- 7) Opptrapping / intensivering / generalisering oppstår, og utvider programmet med pyntede eller nye påstander; barnet avviser målforelder på en global, u-ambivalent måte.
- 8) Programmet er opprettholdt sammen med barnets medvirkning, som kan variere fra mindre påminnelser og forslag til intens press, avhengig av domstol aktivitet og barnets psykologiske ramme.

I følge Lund kan PAS oppstå når barnets stress i en pågående konflikt blir for mye for barnet og barnet søker unnslippe ved å støtte den ene forelder.

Cartwright beskrev 8 punkter om PAS:

- 1) PAS kan bli utviklet av konflikter andre enn barnefordeling saker, for eksempel, barnebidrag og relativt trivielle forskjeller.

- 2) Fremmedgjøring er en gradvis og konsistent prosess, direkte relatert til tid av fiendtliggjøring.
- 3) Tiden er på PAS forelders side, som kan engasjere seg i en rekke forsinkelses taktikker.
- 4) Langsomme vurderinger fra domstolene forverrer problemet;
- 5) PAS foreldre bruker noen ganger hintet om seksuelle overgrep for å diskreditere den andre forelderen, hva Cartwright kaller "virtuelle" påstander om seksuelle overgrep;
- 6) Kjennelser ved domstolen som er klare og kraftfulle er nødvendig for å motvirke kraften av fremmedgjøring.
- 7) Barn utsatt for overdreven fremmedgjøring kan utvikle psykiske lidelser.
- 8) Vellykket foreldre fremmedgjøring har dyptgripende, langsiktige konsekvenser for barnet og andre familien medlemmer, som bare begynner å bli verdsatt

Barn som utestenges fra den andre forelder ved PAS, opplever en tapsopplevelse som de ikke får lov å ha en sorgreaksjon over. Isteden tvinges og manipuleres de inn i en setting der de må ta avstand fra den andre forelder. Det sier seg selv at dette får alvorlige konsekvenser for dette barnets psykologiske utvikling og bånd til sin normale forelder. Bånd som ødelegges for alltid.

Flere undersøkelser viser at **mødre er i klart flertall** når det gjelder PAS adferd og falske anklager om overgrep i barnefordelingssaker.

Johnston fant at minst en av foreldre i høykonflikt saker var narsissistisk såret, manglet en veletablert Selv-identitet og var avhengig av primitive forsvarsmekanismer som *eksternalisering, benektelse og projeksjon*. **Behovet for beskyttelse mot narsissistisk skade er grunnlaget for mange høykonflikt saker.** PAS er en form for et komplisert forsvar mot nettopp en slik sårbarhet.

I mange tilfeller brukes PAS for å skjule en forelders negative sider. En PAS dynamikk kan oppstå når en forelder prøver håndtere *tap og ensomhet* etter skilsmisse ved å vende seg mot barnet for å få dekket emosjonelle behov. For noen foreldre vil en skilsmisse reaktivere tidligere tapsopplevelser. De involverer seg i PAS for å beskytte seg mot ytterligere tap som å dele barnet med den andre forelder. Altså tydelige egosentriske holdninger. Ved at de beholder barnet beholder de også "kontakten" med den andre forelder gjennom den konflikt som oppstår som i *Medea Syndromet*.

Clawar og Rivlin fant at **hevne** var en av de mest vanlige og kraftigste grunner for at foreldre tok i bruk PAS. Hevne ble den eneste våpen mot den andre forelder. At den andre forelder fant seg en annen var også utslagsgivende for ønsket om hevne, der barnet ble brukt mot denne gjennom PAS. Slik projiserer PAS foreldre sitt eget savn, sin

egen smerte, på den andre normale foreldre. Dette er passiv aggresjon i praksis. Gjennom projektiv identifikasjon identifiserer de seg så med smerten i den andre.

Bruk av PAS er for noen en mulighet for å bevare kontakt, kontroll og innflytelse over barnet og den andre forelder. Behovet for hevn blir tatt til det ekstreme i Medea Syndromet, der de ikke dreper barnet, men ødelegger forholdet mellom barnet og den andre forelder. Slike foreldre ser ikke at barnet kan ha andre behov og at barnet ikke er en forlengelse av dem selv. Slike barn blir ofre for PAS foreldres bitterhet og ønske om hevn.

Slike PAS foreldre lykkes ofte i å bruke loven og rettsaker mot den andre forelder gjennom utstrakt løgnaktighet. Ofte bryter de selv loven men kommer unna med det. Både samvær og telefonisk kontakt blir søkt blokkert og vanskeligjort. Også deltagelse i barnets sosiale aktiviteter søkes blokkert, som skolefester, bursdager og konfirmasjoner. Mottak av penger i form av gaver til barna eller barnebidrag blir imidlertid ikke blokkert....

Ofte presses barn til å beskrive seksuelle overgrep. Anklager om psykisk problematikk hos den andre forelder er typisk, men slikt viser seg ofte være projeksjoner av PAS foreldres egen problematikk. Flere saker viser at PAS foreldre med åpenbare narsissistisk psykopatiske trekk etter skilsmisse plutselig anklager den andre forelder for å være "psykopat", typisk projeksjon av deres egen adferd. Flere saker beskriver hvordan en PAS forelder bevisst ødelegger barnet for å få hevn mot den andre forelder.

Mange PAS foreldre utvikler en tvangspreget adferd for å ramme den andre forelder. Det blir deres hovedfokus i livet. Slike foreldre utvikler ofte en ekstremt kontrollerende og sykkelig symbiotisk adferd ovenfor barnet. Deres narsissistiske raseri er godt beskrevet, denne irrasjonelle, hysteriske form for raseri, som til synelatende skjer på grensen til psykotiske sammenbrudd.

Blush og Ross beskrev 3 psykologiske profiler for mødre som feilaktig anklaget barnets far for overgrep. De kunne fremstå som

- "redd offer",
- "berettiget forsvarer" eller til en viss grad
- "psykotisk"

Det "redde offer" image gjorde at hun fikk *sympati* og støtte, den "berettigede forsvarer" fremstår til å begynne med intellektuelt organisert og kunnskapsrik og selvberettiget, men dette er en fasade av narsissistisk herkomst. Den tredje gruppen fremsto som borderline, histrionisk der virkelighetsoppfatningen svikter. De var så emosjonelt overbevist om "fakta" at ethvert forsøk på korrigering var nytteløst.

En PAS forelder som anklager den andre forelders nye partner, kan oppnå flere ting samtidig, utløp for sjalusi, hevn og hindre barnet i å danne positive relasjoner til steforelderen. **Folie a deux** = delt paranoid forstyrrelse, blir ofte resultatet mellom PAS forelderen og det manipulerede barnet. Noen foreldre synes ha trekk i likhet med *Münchhausen Syndrome by proxy*, (MSP) der de påfører barnet skade for så fremstå ovenfor leger og sykehus som den som er bekymret og hjelper barnet. I det hele tatt er

det typisk for slike foreldre å fremstå som "hjelperen" som skal redde barnet fra den demoniserte andre forelder og derfor føler seg "berettiget" til å hindre slik kontakt. I ekstreme tilfeller går dette over i psykotisk adferd der virkelighetsforståelsen synes bygge på egen demonisering gjennom projektiv identifikasjon.

Det er minst 4 trekk der PAS og MSP overlapper:

1) En MSP mor kan, i løpet av ekteskapet, fremme falske påstander om overgrep mot barnet, fabrikke fysiske symptomer, og dermed utløsende skilsmisse.

2) Der MSP forelder føler seg sint eller avvist i skilsmissen, manipulere barnets medisinske behandling (eks. Ikke gi det medisin) og involvere barnet i falske påstander om overgrep som kan tjene flere funksjoner, inkludert hevn, opprettholde det symbiotiske bånd med barnet og bevare friheten til å fortsette MSP atferd.

3) En forelder som håndterer tap og stress ved skilsmisse kan reagere med MSP oppførsel for å få sosial støtte fra barn og omsorgs givere.

4) en PAS forelder kan utvise MSP atferd ved å manipulere barnets medisinske omsorg for det primære formål å fremme PAS agenda

Barnet er ofte til stede når PAS forelder fremmer denne negative fremstilling av den andre forelder til leger, barnevern og sakkyndige som dermed ender opp med å støtte denne forelder bygget på den "*face value*", dennes utsagn har.

PAS foreldre ser på barnets behov som sekundære til egen agenda som er å provosere, agitere, kontrollere, angripe og psykologisk torturere den andre forelder. Behov for krenkelsens oppreisning, hevn, hat, bitterhet, ligger bak. Barnet blir utsatt for hjernevasking for å støtte PAS forelder mot den normale forelder.

DEL II

Foreldre Fiendtliggjøring Syndrome (PAS) er en karakteristisk form av høy konflikt skilsmisse der barnet blir på parti med en av foreldrene og opptatt av uberettiget og / eller overdrevet nedvurdering og demonisering av den andre forelder. I alvorlige tilfeller, vil barnets en gang kjærlige forhold til den avvist forelder, bli ødelagt. Pågår dette lenge vil selv milde former for PAS medføre at barnets tilknytning til den normale forelder blir varig skadet.

Gardner ser på dette som et syndrom grunnet antallet slike saker, og fordi de synes bygge på en felles underliggende årsak. Dette er en kombinasjon av PAS forelderens negative påvirkning og barnets deltagelse i en kampanje mot den andre forelder.

Normalt har barn et ønske om å ha kontakt med begge sine foreldre. Barna ender med å identifisere seg med den aggressive forelders nedvurdering av den andre. De

identifiserer seg i PAS forelderens demonisering av den normale forelder, i et forsøk på å unngå selv bli offer for PAS forelderens irrasjonelle raseri og aggresjon.

PAS forelderens er ofte den forelder som følte seg forlatt og avvist i skilsmissten.

Barn som var i allianse med disse er funnet å være *mindre psykologisk friske* enn i de tilfeller der barnet fikk ha kontakt med begge foreldre. Lampal fant at disse var mer aggressive, mindre veltilpassede og mindre i stand til å begrepsforstå komplekse situasjoner.

Lampal fant barnets manglende ambivalens bemerkelsesverdig, han fant også betydelig konflikt mellom PAS forelderens og barnet.

Emosjonell forstyrrelse hos PAS foreldre ble funnet å forstyrre 2-3 år gamle barns normale separasjonsangst og dette ble funnet være en faktor ved motstand mot samvær med den andre familien. Ved normal utvikling har ikke barn på denne alder utviklet et indre bilde av forelderens. Deres manglende utvikling av tidsforståelse gjør at de ikke forstår at de vil komme tilbake til bostedsforelderens etter kort tid. Aversjon mot besøk på dette utviklingstrinn kan derfor ha utviklingsmessige årsaker. Men et trygt barn med kvalitativ god kontakt med samværsforelderens ville ha utviklet tilknytning til også til denne.

3-6 åringer synes skifte sin allianse med hvem de til enhver tid er med, på dette stadiet har de normalt ikke lært å forholde seg til to ulike konfliktsynspunkter. De kan bli forvirret og fortelle ulike historier avhengig av hvem som spør. De tilpasser seg rett og slett det til enhver tid eksisterende miljø.

I 6-7 års alder lider barna oftere av lojalitetskonflikt og er bekymret for å såre sine foreldre. De har utviklet empati, og evner tolke savn og tapsopplevelser. Noe PAS foreldre utnytter. Barn fra 7-9 har begynt utvikle en forståelse av hvordan foreldrene ser dem og opplever kognitiv dissonans over foreldrenes konfliktfylte syn. Dersom de ikke får bearbeidet denne konflikt vil de kunne utvikle avvikende strategier og pådra seg den samme narsissistiske problematikk som deres PAS forelder fremviser.

Barn fra 9-12 i høykonfliktsaker er spesielt utsatt for å danne sterke PAS tilknytninger til PAS forelderens. Mange av disse barna klarer ikke motstå denne subtile og direkte manipulasjon og blir dratt inn i konflikten. Her er et eksempel på slik subtil manipulasjon:

"The mom presents the child with a toy right before the father is scheduled to come and get the child for parenting time and the exchange happens," ... "You have this great toy, but you can't play with it until you come back from dad's."

Andre eksempler er der PAS forelderens ringer opp barnet på samvær hos den andre og beskriver hvor kjekt de har det med grilling og besøk av personer barnet liker. For så avslutte med "Savner deg så mye og gleder meg til å se deg igjen" ... og det på helgesamvær! Slik overfører PAS foreldre sitt eget savn på barnet og får barnet til å ville dra hjem for å trøste denne PAS forelder.

Dette er subtile mekanismer som kan være vanskelig for utenforstående å oppdage, da de gjerne skjer i skjulte dialoger, på telefon, SMS, mail og lignende. Dessverre viser en rekke saker at selv om "fagfolk" blir gjort oppmerksomme på en slik dynamikk, så forstår de overhodet ikke hva som skjer.

Johnston fant at barn hadde en tendens til å danne sterke allianser med den mest emosjonelt ustabile og dysfunksjonelle forelder, oftest mor. Faktorer som bidro til dette var:

1. behovet for å beskytte en forelder som fremstår som deprimert, panisk eller behovstrengende
2. Behov for å unngå aggresjonen fra en dominerende, kontrollerende forelder
3. Behov for å holde på den forelder barnet var mest redd for å miste, for eksempel en selvopptatt forelder som bare var delvis involvert i barnet.

Barn som fremviser denne *pseudologica fantastica* presenterer visse fantasier som om de er virkelige, selv om det ikke er noe grunnlag for disse. Ditrich mente dette var et forsvar mot en uoverkommelig nåtidig virkelighet.

Johnston og Roseby argumenterte med at dette syndromet også kan være et utslag av en feilet separasjon-individualiserings prosess i særlig sårbare barn som har vært utsatt for forstyrrede familieforhold tidlig i livet og da særlig fra foreldre med **narsissistisk forstyrrelse**. Dette forstyrrer barnets utvikling av individualitet og eget Selv. Johnston og Roseby så derfor på et slikt barns problemer med samvær hos den andre forelder som en sårbarhet og mottakelighet ovenfor PAS forelderen.

Barn som danner slike allianser med en PAS forelder kan aldri ha separert psykologisk fra en slik PAS forelder. Gjennom forventninger blir de gjort avhengige og får sin selvstendighet og identitet skadet. Årsaker til at barn danner sterke allianser og ikke frigjør seg kan være:

1. Feilet separasjons individualiseringsprosess mellom barn og forelder
2. Intenst foreldre press og forventninger
3. Et barn som grunnet kognitiv utvikling er mer sårbar for konflikt mellom foreldre.

Barnet kan danne allianser selv om det på overflaten tilsynelatende er lite konflikt

Barnets **aktive deltagelse** i PAS blir ofte oversett. Aktiv deltagelse av barnet kan ofte være et uttrykk for et forsøk på å forholde seg til en sint, forstyrret eller på andre måter problematisk forelder barnet er tvunget i allianse med.

Behovet hos PAS foreldre overstyrer barnets utviklingsmessige behov slik at barnet bli psykologisk tappet og deres egen emosjonelle og sosiale utvikling hemmet.

I følge Garbarino & al. er psykologisk mishandling mer forekommende i familier der atmosfæren preges av *stress, spenninger og aggresjon*, ofte uttrykk for PAS foreldres forstyrrede sinn. Garbarino identifiserte 5 typer psykologisk omsorgssvikt:

1) Avvisende - Barnets legitime behov for et forhold med begge foreldrene er avvist. Barnet har grunn til å frykte avvisning og tap av PAS forelder hvis positive følelser uttrykkes om den andre forelder eller folk og aktiviteter knyttet til denne.

2) Terroriserer - Barnet blir mobbet eller verbalt angrepet eller truet til å bli vettskremt for samværsforelder. Barnet er psykisk mishandlet til å frykte kontakt med samværsforelder og gjengjeldelse fra PAS forelder for alle positive følelser barnet kan ha for den andre forelder. Psykiske overgrep av denne typen kan være ledsaget av fysisk mishandling.

3) Ignorerer - PAS forelder er følelsesmessig utilgjengelig for barnet, som fører til følelser av omsorgssvikt og oppgivelse. Skilte foreldre kan selektivt holde tilbake kjærlighet og oppmerksomhet for barnet, en subtil form for avvisning som former barnets atferd.

4) Isolere - Forelder isolerer barnet fra normale muligheter for sosiale relasjoner. I PAS, er barnet forhindret fra å delta i normale sosiale interaksjoner med samværsforelder og slektninger og venner på den siden av familien.

5) Korrupperende - Barnet er dårlig sosialisert og påvirket av PAS forelder til å lyve, manipulere, aggresjon mot andre eller adferd som er selvdestruktiv. I PAS med falske påstander om overgrep, blir barnet også ødelagt av gjentatt i engasjementet i diskusjoner om avvikende seksualitet hos samværsforelder eller annen familie og venner knyttet til en forelder. I noen tilfeller av alvorlig PAS, trener PAS foreldrene barnet til å være en agent for aggresjon mot samværsforelder, der barnet aktivt deltar i bedrag og manipulasjoner hvor formålet er trakassering og forfølgelse av samværs forelder.

Barn utsatt for psykologisk omsorgssvikt fremviser flere sosiale og psykologiske handicap. De er tilbaketrukne, defensive, dårlig selvtillit osv.

PAS foreldre kan utsette barnet for aggresjon og vold når det kommer tilbake fra eller i relasjon til samværsforelder. Dermed assosierer barnet slikt samvær som negativt og vil søke unndra seg slikt samvær. Når slike barn kan si de vil ha samvær med den normale forelder kan det resultere i trusler om utestengelse fra PAS forelder og dennes utvidede familie eller trusler om PAS forelders selvmord. Slik er selvfølgelig grov omsorgssvikt og vil være med på å redusere barnets ønske om kontakt med den normale forelder.

Typiske eksempler på trusler om at barnet vil dø om det blir med på sommerferie med sin normale forelder er godt beskrevet.

PAS foreldre kan påvirke barnet når det er på samvær, gjennom hemmelige meldinger og telefonsamtaler, til å være aggressivt, til å trekke seg vekk fra samværsforelder og til å rømme fra slike samvær. Dette er alvorlig psykologisk mishandling.

Barn har dobbelt så stor tendens til å danne PAS allianser med en mor som med en far eller andre. Fedre er oftest mål for PAS mødre. Noen anklagde fedre gir opp og trekker seg tilbake og bidrar således til den betydelige frafallsrate av fedre etter skilsmisse.

Andre fortsetter prøve opprettholde kontakt med sine barn. Når fedre opplever en positiv respons fra sine barn vil de oftere fortsette disse bestrebelsene.

Stressreaksjoner hos fedre etter skilsmisser er ofte grunnet manglende kontakt med sine barn. Tilsvarende stressreaksjon hos mødre tilskrives "mors instinkt". Jacob viste til at fedre har like stor behov for ta vare på barna som mødre, og at disse opplevde tap og frustrasjon når de ble redusert til ikke-eksisterende. De aksepterte ikke at barna ville utvikle seg bra uten deres tilstedeværelse, og i PAS dynamikk har de rett.

Ved alvorlig PAS er oftest målforelderen frisk og bidrar minimalt til PAS sammenlignet med den programmerende forelderen. Iht Johnston arbeider med høykonfliktfamilier er *ubearbeidet sinne og narsissistiske sår* hos den ene forelder strekt medvirkende til barnets avisning av den andre forelder.

Patterson konkluderte at :

"We can never serve a child's best interest by denying him or her the love and affection of a parent who has himself been victimized by a lie"

Studier av foreldre som utsettes for falske påstander om overgrep viser at de er *mindre forstyrrede* en deres anklagende motpart. Dette er ofte emosjonelt og økonomisk stabile foreldre som før skilsmissen fungerte som primæromsorgsforelder for sine barn. Dunn og Hedrick fant også at barn utsatt for PAS fikk det bedre om de ble flyttet til den normale forelder. PAS foreldre fremviste betydelig *emosjonell forstyrrelse* i motsetning til den andre forelder. Foreldre som fremmet falske overgrepspåstander ble oftere funnet lide av *vrangforestillings forstyrrelser*.

Når de bare hører den ene siden av historien kan familie, venner og profesjonelle miste sin objektivitet når de prøver beskytte noen de er glad i eller kjenner. Kvinner bringer også inn flere "støttespillere" i foreldrekonflikter. 3-part som deltok, gjorde dette oftest på mors side. En PAS forelder som føler seg truet av ekspartners nye partner innleder ofte kontrolladferd ved samvær og besøk.

Helsearbeidere, barnevern og psykologers deltagelse i slike høykonfliktsaker blir ofte langvarig og ineffektive, ja faktisk bidrar de ofte til økt konflikt fordi de ikke synes forstå konfliktenes underliggende dynamikk. Ikke sjelden blir terapeuter deltagere på PAS foreldres side. Ofte skjer dette fordi disse fagfolk tar PAS foreldres utsagn for gitt "face value", uten å se om det er sant eller belegg for disse utsagn.

Terapeuter blir ofte manipulert til å tro at de er med på å "redde barnet" fra den demoniserte forelder.

At terapeuter eller barnevern fremstår like tvangspregede som PAS forelderen er godt beskrevet. Uten innblikk i den normale forelders omsorg manipuleres de til å støtte PAS foreldres demoniske syn på den andre og oftest langt mer normale forelder. Prosjektiv identifikasjons dynamikk gjør at omgivelsene blir manipulert.

Helsearbeidere, barnevern og psykologer som ikke observerer eller intervjuer begge foreldre gjør seg skyldige i **etiske brudd**.

Campbell gjennomført en studie som viste at de fleste terapeuter gjøre betydelig mer negative enn positive slutninger om *andre betydelige* personer i deres pasientens liv. Videre legger mange terapeuter til grunn at pasientens problem ligger i menneskelige relasjoner som er "*psykologisk unnvikende, uempatiske og straffende*". De synes ha vanskelig for å se at problemet kan ligge i PAS forelderen!

Skilsmissebarn kan føle seg overveldet av det kaos og den fiendtlighet de opplever i deres foreldres konflikt. De kan også føle seg forrådt når en forelder flytter ut og foreldrene fokuserer mer på konflikten enn barna.

Ved påstander om overgrep vil "validatorer" ofte vurdere påstandene om overgrep som om de hadde skjedd, istedenfor en objektiv vurdering av om de i det hele tatt har skjedd. Deres samtaler med barn vil ofte bære preg av at overgrep har skjedd og ikke om overgrep kanskje ikke har skjedd.

Forskning viser hvordan slike intervjuere får barna til å bekrefte de voksnes antagelser og at de således kan manipulere barnet til en tro barnet ikke har. Faktiske overgrep blir oversett, mens falske påstander blir lagt til grunn. De voksnes beskrivelser av hva man antar skjedde synes farge intervjuerens syn og dermed spørsmålene som stilles, og med det påvirke barnets minner.

Det har vært en økende mengde forskning de siste årene som viser potensialet for hvordan intervjuere lærer barn hva voksne forventer å høre.

Ceci Og Bruck's fant at:

- 1) Det ser ut til å være betydelige aldersforskjeller i påvirkning, med førskolebarn mer sårbare for påvirkning enn både skole barn og voksne.
- 2) Barn kan bli ledet til å lage falske og uriktige rapporter om svært avgjørende, personlig opplevd, sentrale begivenheter.
- 3) Barn kan noen ganger lyve når den motiverende strukturen er tiltet mot lyve.
- 4) De forrige poeng til tross, barn, inkludert skolebarn, er i stand til å huske mye som er relevant for etterforskningen.

Ceci og Bruck konkluderte med at for å vite påliteligheten av et barns rapport, må forholdene rundt rapporten vurderes nøye, inkludert tidligere samvær med barnet med en voksen motivert til å forvrengte barnets minner. Skjevheter oppstår ofte som et resultat av tvungen påvirkning fra voksne, noen ganger til punktet av regelrett innlæring.

Forskning fra Lofthus m.fl. viste at mange, selv psykologistudenter, trodde at det vi lærte og lagret i minnet var uforanderlig. Dette selv om omfattende forskning viser at minner kan forandres og forstyrres. Foreldre som er opptatt av ett syn vil derfor ofte spørre og påvirke barnets minne slik at dette kan forandres. Det er ofte dette man ser ved PAS barn, som har fått et demonisk bilde av den andre forelder til tross for at noen slik

adferd aldri er beskrevet eller opplevd av barnet selv. PAS foreldres projeksjon av egen adferd forvirrer og påvirker barnet.

Måten Pas foreldre manipulerer barna har klare likhetstrekk med hvordan sekter opptrer.

Når barnet vokser opp vil den kjærlighet de opplevde som små fra sine foreldre bli modeller for hvordan de behandler andre samt egne barn. Et barn som vokser opp med en PAS forelder vil utvikle svært avvikende strategier for samhandling med andre, også egne barn. De lærer opp til å bruke løgn, manipulasjon og svik lik PAS agendaen. Adferden kan bli så ekstrem at barn er beskrevet å begå selvmord fremfor å ha samvær med den normale forelder.

Palmer (1988) beskrev fra en sak i Florida, *Schultz vs. Schultz*, følgende fra dommen:

“The Court has no doubt that the cause of the blind, brainwashed, bigoted, belligerence of the children toward the father grew from the soil nurtured, watered and tilled by the mother. The Court is thoroughly convinced that the mother breached every duty she owed as the custodial parent to the noncustodial parent of instilling love, respect and feeling in the children for their father. Worse, she slowly dripped poison into the minds of these children, maybe even beyond the power of this Court to find the antidote”

Saker om foreldrefiendtliggjøring utmerker seg gjennom sin natur og intensitet, i hvor langt en forelder er villig til å gå i å involvere barna. Å la et barn forbli hos en PAS forelder vil være å utsette barnets psykiske helse for alvorlige påkjenninger.

Dommer Vernon Nakahara i California registrerte at PAS foreldre hadde betydelige psykologiske problem. Han advarte advokater og sakkyndige om at de kunne bli manipulert av PAS foreldre. Han aksepterte ikke sakkyndiges utsagn på grunnlag av deres faglige titler eller autoritet, han krevde at deres konklusjoner måtte begrunnes og bevises. Han krevde videre vitneavhør i retten så han selv kunne avgjøre vitners troverdighet. Han innførte strenge sanksjoner mot foreldre som ikke forholdt seg til hans kjennelser.

Waldron og Joanis identifiserte faren ved at de profesjonelle aktører i PAS saker ofte ble like splittede og gjenstridige som foreldrene. Beslutninger rundt ”barnets beste” bygger på at barna har best mulig kontakt med begge foreldrene.

Mange i barnevernet avviser ideen om PAS, tross kunnskap fra psykologer om andre som har dokumentert dette i årtier. Mye tyder på at barnevernet svikter når konflikten blir kompleks. I mange slike saker ser man hvordan aktører i barnevernet blir en del av den forstyrrede oppfatning PAS foreldre har når de for eksempel viser til at barnets ”tilknytning og symbiose” med PAS forelderen ikke bør brytes. De fremviser ingen forståelse for en slik ”tilknytnings” ødeleggende effekt på barnet. Mange fagfolk anbefaler at slike barn flyttes til den normale forelder.

Psykologiske tester som brukes for vurdering av individuelle pasienter i kliniske settinger blir ikke ansett reliable og valide for vurderinger av familiesystem i

rettsmedisinske settinger.

APA publiserte I *Guidelines for Child Custody Evaluations in Divorce Proceedings (1994)*
The Parental Alienation Syndrome: A Guide for Mental Health and Legal Professionals
følgende:

Like Kopetski's group, Montgomery expressed the view that attachment theory is often biased towards mothers and fails to take into account the fact that even young children will attach to multiple caregivers when the environment provides such opportunities and the child is encouraged to do so.

I tillegg vil også barn utsatt for vold knytte seg til den voldelige forelder. Alle barn knytter seg til en voksen, derfor er det kvaliteten på tilknytningen som er viktig, ikke tiden et barn har bodd med en forelder.

Kilde: Rand, D.C. (1997) The spectrum of parent alienation syndrome